

Rede van Sicco Mansholt (16 Juli 1952)

Source: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Amsterdam. NVV - J.G. van Wouwe 1945-1973. Stukken betreffende Europese en internationale organisaties. Stukken betr. de Nationale Commissie van advies voor de Europese Landbouwintegratie. 1952-1955, 105.

Copyright: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis / International Institute of Social History

URL: http://www.cvce.eu/obj/rede_van_sicco_mansholt_16_juli_1952-nl-6c74c46b-4845-42a7-bea5-7313e9a92fbe.html

Publication date: 22/10/2012

Rede van zijne excellentie de minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening (16 Juli 1952)

Dames en Heren,

Het is mij een groot genoegen dit gezelschap welkom te mogen heten. Het verheugt mij dan ook buitengewoon te kunnen constateren, dat U allen gehoor hebt gegeven aan onze uitnodiging om hier vanmiddag aanwezig te zijn bij de installatie van de Nationale Commissie van Advies voor de Europese landbouw integratie.

Het zal er in de komende jaren om gaan of Nederland, alsook de andere landen, in staat zijn een antwoord - en dan wel een concreet antwoord - te geven op de vraag of men door het scheppen van nieuwe organen tot een oplossing kan komen voor diverse problemen op economisch, politiek en staatkundig gebied in West-Europa. Ook wij in de landbouw - en onder de landbouw versta ik dan ook de landbouwproducten-verwerkende industrie, alsmede de handel in landbouwproducten - worden hierin betrokken en dienen daaraan onze medewerking te verlenen.

Als wij spreken over een nieuwe vormgeving en het scheppen van nieuwe organen in West-Europa, dan betekent dit niet het najagen van utopieën, maar dan is het harde noodzaak, die ons hiertoe dwingt. De sterke aanwas der bevolking, niet alleen in ons land, maar in alle West-Europese landen, schept reeds de noodzaak tot aanpassing van het West-Europese welvaartspeil, hetgeen slechts door verhoging van de productie kan worden bereikt. De ervaring, in het verleden opgedaan, leert, dat een nauwere samenwerking tussen de landen hierbij een onverbidde eis is. De kortstondige geschiedenis van de laatste 7 jaren vertoont enerzijds reeds een sterk streven in deze richting, doch anderzijds ook een zekere aarzeling en hier en daar zelfs een bewust verzet, wellicht als gevolg van een aantal door de jaren heen gegroeide en thans gevestigde belangen, welke een weerstand vormen, die overwonnen zal moeten worden. Ondanks alle moeilijkheden, zowel van natuurlijke als van zuiver zakelijke aard, is het evenwel verheugend te kunnen constateren, dat de Europese gedachte steeds meer veld wint. Het is dan ook niet meer de vraag of de integratie als doelstelling moet worden nagestreefd, doch op welke wijze zij dient te worden tot stand gebracht. Hierbij wordt een zich steeds duidelijker aftekenen van de te volgen richtlijnen waarneembaar, waarbij men zich natuurlijk altijd kan afvragen, of de bewuste richtlijnen wel de juiste zijn. Men heeft in de afgelopen jaren vrijwel automatisch de weg gevolgd niet geheel West-Europa, doch slechts een aantal landen in een integratie te betrekken, namelijk de Schumanlanden. Men kan dit in bepaalde opzichten betreuren, maar wij hebben rekening te houden met de feitelijke situatie. Als eerste producten van dit streven kunnen het Schumanplan - de Europese kolen en staalgemeenschap - en de Europese defensiegemeenschap worden genoemd. Zij zijn in feite gegroeid uit een samenstel van factoren van politieke, strategische en economische aard. Een aantal landen hebben zich hierdoor gebonden, om op diverse belangrijke terreinen tot een gemeenschappelijke samenwerking te komen. Onvolkomen is deze ontwikkeling bezien vanuit het standpunt van de Europese gedachte die men geconcentreerd kan zien in Straatsburg in de Raad van Europa, maar aan de andere kant heeft men hier toch op praktische wijze een oplossing gegeven door in concreto iets tot stand te brengen daar waar dit mogelijk was en in de verwachting, dat dit op andere gebieden navolging zou vinden. Riet een zuivere omschrijving van de plannen, doch een zekere gebondenheid aan het verleden is hierbij richtinggevend geweest. Europa toch was belast met een aantal politieke tegenstellingen, welke gegroeid waren door bepaalde sociale, economische en militair-strategische verhoudingen, waarin nieuwe organisaties moesten worden geschapen. Men kon dus niet a.h.w. op een blanco papier zijn ontwerp neerzetten. Voor al de remmingen, die ons streven in de weg staan, zoals het niet deelnemen van de Skandinavische landen aan het Schumanplan, de speciale positie welke Engeland inneemt als gevolg van zijn gebondenheid aan het Gemenebest, de tegenstellingen tussen de landen onderling, b.v. tussen Duitsland en Frankrijk en in zekere mate de binnenlandse politieke tegenstellingen, waarvan de gevolgen zich ver buiten de landsgrenzen nog doen gevoelen, dient langs praktische weg een oplossing te worden gevonden.

De vraag rijst waar al deze organisaties als organen ondergebracht moeten worden. Van belang is in dit verband het voorstel van Minister Eden, al deze organen een onderdak te verschaffen in de Raad van Europa, alsmede de aanbeveling van de Assemblee om de O.E.E.C. ook in deze Raad op te nemen. Dit zijn alle problemen, die om een oplossing vragen. Het zijn echter niet de vraagstukken, die voor ons op het

ogenblik van belang zijn. Wij moeten de oplossing hiervan dan ook aan de ontwikkeling van de algehele situatie overlaten. Wij staan voor een meer begrensde taak en wel het maken van plannen voor, alsmede het bepalen der positie van de landbouw en de voedselvoorziening in West-Europa, en wel als noodzakelijke voortgang van de gehele ontwikkeling in West-Europa. Wij dienen hierbij van de realiteit uit te gaan. Vraagstukken zullen zich hierbij voordoen, zowel met betrekking tot de voortbrenging en de verwerking van, als tot de handel in landbouwproducten. Tevens dient er rekening mede te worden gehouden, dat politieke én economische integratie hand in hand zullen moeten voortgaan langs lijnen, die reeds gedeeltelijk zijn getrokken. Ook de Nederlandse Regering zal zich hierover hebben te beraden. Als demissionair Minister kan ik mij hierover vanzelfsprekend niet in concreto uitlaten, maar een niet meedoen met, en zelfs een onduidelijk beleid met betrekking tot de evolutie van het ogenblik kan voor Nederland grote gevaren inhouden.

Van Franse zijde vooral is duidelijk en streven merkbaar naar politieke en staatkundige vormgeving van West-Europa als geheel. Dit bergt het gevaar in zich, dat sociale en economische belangen hierbij op de achtergrond zullen raken en een integratie in deze vertraging zal ondervinden. Dit is zeer zeker niet gewenst, aangezien het i.c. in de landbouw de hoogste tijd is, dat tot een integratie wordt gekomen. Wij dienen ons daarop echter degelijk voor te bereiden en ik acht het in dit verband dan ook wel van belang U in het kort een overzicht te geven van wat tot op heden is bereikt.

In November 1950 werden door de Nederlandse Regering enige algemene lijnen uitgestippeld, waarlangs zij meende dat bovenbedoelde plannen tot ontwikkeling zouden kunnen worden gebracht. Dit waren echter nog zeer globale en schematische lijnen. Vervolgens werd in Maart 1951 door tussenkomst van de Raad van Europa het plan van de Franse Minister Pflimlin de wereld in gestuurd, dat op verschillende punten belangrijk afweek van het Nederlandse. Veel publicaties zijn hieromtrent verschenen en de plannen werden van diverse zijden belicht. Ook in de Raad zelf werd het onderwerp uitvoerig besproken en hier werden de plannen Charpentier en Eccles aan de orde gesteld. Van buitengewoon groot belang was hierbij ook, dat men zich in de Raad van Europa bij de behandeling van al deze problemen eenstemmig uitsprak voor het bestaan van een supra-nationaal orgaan (Gezagsorgaan). Ook wij verwachten alleen van een aanvaarding van dit principe een oplossing van deze problemen. In het kortstondig verleden van al deze pogingen om te komen tot Europese samenwerking heeft men reeds de nadelen van een consultatief overleg ondervonden, o.a. in de O.E.E.C. en de E.B.U., welke ervaringen men zich b.v. bij het opstellen van het Schumanplan reeds ten nutte maakte. Wij gaan ook bij de landbouw van deze ervaringen uit. Sedert deze discussie in de Raad van Europa is er tussen Frankrijk en Nederland een nauw overleg gepleegd, zowel op ambtelijk niveau tussen de Ministers, als in het kader van de nationale landbouworganisaties. Dit alles resulteerde in de in Maart van dit jaar te Parijs gehouden conferentie. Een concreet beeld kon op de conferentie te Parijs nog moeilijk worden gegeven. Het was dan ook de eerste maal, dat een groot aantal West-Europese landen bijeen was om over vele moeilijke vraagstukken op het gebied der landbouwintegratie van gedachte te wisselen. Vooral door onbekendheid met de draagwijdte van het gehele probleem, waarbij zich vele netelige vraagstukken voordeden, viel een zekere aarzeling te constateren. De conferentie was dan ook in hoofdzaak een voelen en tasten. Bovendien is men in zijn gedachtengang nog te veel uitgegaan van eigen veilige posities. Te véél is men naar mijn mening hiervan uitgegaan, omdat een veilige positie van een bedrijfstak niet bestaat, indien men het totale evenwicht in de Europese toestand niet weet te vinden en men integendeel vaak zeer belemmerend werkt op de ontwikkeling daarvan. Te veel ook heeft men zich gebaseerd op de kortstondige producentenbelangen. Zo was er b.v. een onvoldoende begrip voor de mogelijkheid tot verhoging zowel van de productie als van de consumptie, mits beiden in de juiste richting worden geleid. Men dient dit duidelijk te maken en de vrees voor een open productie weg te nemen door leiding te geven aan productie en afzet. Dit kan echter samengaan met meer vrijheid in het handelsverkeer, waardoor een grotere specialisatie in de verschillende gebieden mogelijk is, die uiteindelijk kan leiden tot een grotere productie. Weliswaar is deze gedachte in West-Europa groeiende, doch er moet nog veel gebeuren vooraleer alles kan worden aanvaard. De politiek in West-Europa zal ons noodzaken tot een grote activiteit. Van zeer grote betekenis hierbij is de speciale positie, welke Engeland inneemt door zijn gebondenheid in het Gemenebest. Een buitengewoon gunstig teken is het overigens, dat Engeland ten aanzien van een landbouwintegratie zulk een positief standpunt inneemt. Het kan weliswaar niet direct deelnemen aan een geïntegreerd West-Europa, doch stelt een nauwe band tussen het geïntegreerde gedeelte van Europa en Engeland op hoge prijs. Het heeft op deze conferentie dan ook een zeer concrete steun aan de integratiegedachte verleend. Ook voor Nederland is het

van belang Engeland zo nauw mogelijk bij de integratie te betrekken in verband met de afzet van onze producten. Dat de weg hiertoe voor Engeland gevonden worde is voor ons land *conditio sine qua non*.

Over hetgeen na de conferentie te Parijs gebeurde zal ik U geen uiteenzetting geven; hierop zal de heer van der Lee nader terugkomen in hetgeen hij over de werkzaamheden van de werkgroepen zal mededelen. Omstreeks eind-October zal te Parijs de ministersconferentie worden gehouden.

Waar hier een nieuwe conceptie moet worden gegeven op het gebied van landbouw en voedselvoorziening in West-Europa moet rekening worden gehouden met diverse belangengroepen in dit gebied. Het bedrijfsleven moet de gelegenheid krijgen zijn specifieke problemen aan ons voor te leggen, opdat wij hiermede rekening kunnen houden. Wij dienen voorts in aanmerking te nemen, dat het bedrijfsleven, dat zijn belangen hier bepleit speciaal werkzaam is op het gebied van de landbouw en de voedselvoorziening, een sector van vitaal belang voor onze gehele volkshuishouding. Verschillende van deze belangen zullen echter ook offers moeten brengen. Wij moeten bedenken, dat veel wat in het verleden een oplossing scheen, slechts lapmiddel was. In de geschiedenis van de laatste 30 a 40 jaar heeft men meerdere malen gemeend door bescherming waar men moeilijkheden vreesde een oplossing te kunnen brengen ook in groter verband, doch dit bleek telkens weer een illusie. Bescherming bleek namelijk het grote geheel eerder te verstoren en zelfs ernstiger dan men aanvankelijk verwachtte. Wij moeten er dan ook van uitgaan, dat dit economisch nationalisme tot het verleden behoort. Wij kunnen dat slechts doen door de vraagstukken ook in groter verband te bezien. De veelzijdigheid van de belangen, die hierbij op het spel staan brengt dan ook de noodzaak mee van een breed samengestelde commissie, waarvan ik evenmin als U allen een voorstander ben. Maar zoals wij thans hier aan de tafel zitten, kunnen wij constateren, dat geen van allen die hier bijeen zijn in deze commissie gemist zouden kunnen worden. Vanzelfsprekend zullen uit deze grote groep subcommissies worden gevormd, welke van advies moeten dienen en de werkzaamheden hiermede overeenkomende verrichten.

Bijzondere aandacht zal ook nog moeten worden geschonken aan de belangen van consumenten, waarom ik dan ook tot de vertegenwoordigers van de Huishoudraad een hartelijk woord van welkom richt, terwijl ook de vertegenwoordigers van de vakorganisaties de consumentenbelangen zullen kunnen behartigen. Een integratie van de landbouw dient immers niet alleen tot stand te worden gebracht ten behoeve van de producent, doch de productie dient daardoor in hoofdzaak te worden vergroot ten behoeve van de consument. Ook de aanwezigheid van twee vertegenwoordigers van de Europese beweging acht ik van het grootste belang, omdat hierdoor de Europese gedachte onder ons levendig blijft, terwijl omgekeerd onze doelstellingen via deze vertegenwoordigers wellicht met meer succes zullen kunnen worden nagestreefd.

Tenslotte is het mij een groot genoegen de heer Louwes op de voorzittersstoel te zien. Op dit punt kan ik volstaan met een kort woord, aangezien het overbodig is de eminente verdiensten van de heer Louwes voor ons land en in het bijzonder voor de Nederlandse landbouw te schetsen. Zij zijn immers voldoende bekend. Het voorzitterschap acht ik bij hem dan ook in uitstekende handen. Ik doe een beroep op U allen U mat de grootste ernst te zetten aan de oplossing der vraagstukken die voor ons liggen. Op deze wijze toch zal dit werk slechts tot succes kunnen leiden. Ik hoop, dat deze commissie voor de nieuwe Regering een belangrijke bijdrage zal leveren voor de verwezenlijking van een landbouwintegratie.

Hiermede installeer ik deze commissie, wens haar veel succes toe bij haar arbeid en geef het woord aan haar Voorzitter.